

КОМІТЕТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України

вул. М. Грушевського, 5, м. Київ, 01008, www.rada.gov.ua

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

ВИСНОВОК

на проект Постанови Верховної Ради України «Про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» щодо координації реалізації політики захисту прав постраждалих», внесений народними депутатами України Фроловим П. В. та іншими (всього 15 підписів) (реєстр. № 13668 від 21.08.2025)

Комітет на засіданні 15 вересня 2025 року (протокол № 241), згідно з електронною резолюцією Голови Верховної Ради України Стефанчука Р. О. від 22 серпня 2025 року (електронна картка документа (1978361), розглянув проект Постанови Верховної Ради України «Про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» щодо координації реалізації політики захисту прав постраждалих», внесений народними депутатами України Фроловим П. В. та іншими (всього 15 підписів) (реєстр. № 13668 від 21.08.2025).

Проектом Постанови пропонується внести зміни до підпункту 1 пункту 4 Постанови Верховної Ради України від 17 грудня 2024 року № 4152-IX «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України», відповідно до положень якого було утворено Тимчасову спеціальну комісію Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України (далі – Тимчасова спеціальна комісія) та визначено основні завдання комісії, доповнивши його абзацом шостим такого змісту:

«сприяння координації реалізації державної політики комплексного захисту прав постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України під час їх евакуації, адаптації, інтеграції, реінтеграції та сприяння

повернення з-за кордону в Україну».

Щодо змісту проекту Постанови Верховної Ради України (реєстр. № 13668) Комітет зазначив таке.

1. Верховною Радою України 17 грудня 2024 року було утворено Тимчасову спеціальну комісію та визначено строк діяльності цієї комісії – один рік з дня її утворення¹.

Відповідно до підпункту 1 пункту 4 Постанови Верховної Ради України № 4152-ІХ, парламентом було визначено основні завдання Тимчасової спеціальної комісії:

1) здійснення аналізу практики застосування та реалізації законодавчих актів з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, у тому числі щодо отримання такими особами компенсацій (у тому числі грошових компенсацій) за пошкодження та знищення об'єктів нерухомого майна та іншу завдану шкоду внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, аналізу відповідності закону підзаконних нормативно-правових актів з цих питань та своєчасності їх прийняття;

2) підготовку пропозицій Верховній Раді України щодо визначення пріоритетних напрямів вдосконалення законодавства України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України;

3) здійснення підготовки, попереднього розгляду та доопрацювання законопроектів, проектів інших актів Верховної Ради України з питань захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, у тому числі щодо забезпечення цих осіб житловими приміщеннями або соціальним житлом, придатним для проживання, та вдосконалення механізмів пільгового кредитування, іпотеки для придбання земельних ділянок, придбання та будівництво житла, застосування інших фінансово-кредитних механізмів, спрямованих на відшкодування шкоди цим особам;

4) здійснення взаємодії з органами державної влади, іншими державними органами, органами місцевого самоврядування та, за погодженням з Головою Верховної Ради України, міжнародними організаціями, державними органами і неурядовими організаціями інших держав з питань діяльності Тимчасової спеціальної комісії.

З огляду на це Комітет зазначив, що запропоновані ініціаторами проекту Постанови зміни спрямовані на розширення переліку основних завдань Тимчасової спеціальної комісії, водночас не виходячи за межі питань, для підготовки яких було утворено комісію.

Так, пропонуючи визначити одним з основних завдань Тимчасової

¹ Постанова Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» від 17 грудня 2024 року № 4152-ІХ.

спеціальної комісії «сприяння координації реалізації державної політики...» ініціатори зазначають про необхідність «створення скоординованої та комплексної системи захисту прав внутрішньо переміщених та інших осіб, які постраждали від збройної агресії»², що передбачає, зокрема: «налагодження ефективної роботи та співпраці виконавчої гілки влади із законодавчою та громадськістю»³.

Разом з цим Комітет звернув увагу на те, що станом на день подання до Верховної Ради України проекту Постанови (реєстр. № 13668) Тимчасова спеціальна комісія здійснювала свою діяльність протягом восьми місяців із дванадцяти, на які вона була утворена.

З огляду на це та беручи до уваги порядок і обумовлений ним строк попереднього розгляду проектів постанов Верховної Ради України у комітетах Верховної Ради України та прийняття їх Верховною Радою України, Комітет висловив застереження щодо можливості практичної реалізації Тимчасовою спеціальною комісією запропонованих змін у разі прийняття Верховною Радою України відповідного рішення.

2. Комітет зазначив, що питання державної політики, сприяння у координації реалізації яких пропонується здійснювати Тимчасовій спеціальній комісії, належать до компетенції органів виконавчої влади.

2.1. Відповідно до положень статті 116 Конституції України, частини першої статті 2 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Кабінет Міністрів України, зокрема:

забезпечує державний суверенітет і економічну самостійність України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави, виконання Конституції і законів України, актів Президента України;

зживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина;

забезпечує проведення фінансової, цінової, інвестиційної та податкової політики; політики у сферах праці й зайнятості населення, соціального захисту, освіти, науки і культури, охорони природи, екологічної безпеки і природокористування;

розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України;

спрямовує і координує роботу міністерств, інших органів виконавчої влади.

2.2. Міністерство соціальної політики (далі – Мінсоцполітики), сім'ї та єдності України є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України і який забезпечує

² Пояснювальна записка до проекту Постанови Верховної Ради України «Про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» щодо координації реалізації політики захисту прав постраждалих» від 21.08.2025 реєстр. № 13668.

³ Там само.

формування та реалізує державну політику, зокрема, з питань національної єдності України та спільного розвитку, української національної самосвідомості, інформаційної політики єдності України та стратегічних комунікацій (у частині повноважень з питань національної єдності України), громадян України, які покинули своє місце проживання на території України, в тому числі внаслідок або з метою уникнення негативних наслідків збройного конфлікту та/або тимчасової окупації частини території України, та виїхали за кордон, сприяння реалізації їх прав та інтересів і створення умов для добровільного повернення таких осіб до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні (пункт 1 Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади» від 21 липня 2025 року № 904 (далі – Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України)).

Відповідно до абзацу п'ятого підпункту 3 пункту 3 Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України одним з основних завдань Мінсоцполітики є забезпечення формування та реалізація державної політики з питань забезпечення визначених законодавством України прав та інтересів осіб, які виїхали за кордон, та створення умов для їх добровільного повернення до покинутого місця проживання або інтеграції за новим місцем проживання в Україні.

Своєю чергою, Мінсоцполітики відповідно до покладених на нього завдань, зокрема:

- координує здійснення заходів з організації добровільного повернення осіб, які виїхали за кордон, на територію України;

- розробляє механізм добровільного повернення осіб, які виїхали за кордон, та економічної реінтеграції таких осіб після їх повернення;

- сприяє залученню в установленому порядку коштів міжнародних організацій, неурядових організацій іноземних держав, міжнародних неурядових організацій, інших осіб для виконання програм, спрямованих на створення умов для добровільного повернення осіб, які виїхали за кордон, на територію України та їх економічної реінтеграції (підпункти 72, 73 та 81 пункту 4 Положення про Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України).

2.3. Згідно з пунктом 20 частини другої статті 171 Кодексу цивільного захисту України центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері цивільного захисту реалізує державну політику з питань організації та виконання заходів з евакуації населення, координує діяльність центральних та місцевих органів виконавчої влади, суб'єктів господарювання із зазначених питань.

Разом з цим Комітет зазначив, що відповідно до положень частини п'ятої статті 11 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» центральний орган виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері цивільного захисту,

забезпечує відповідно до законодавства здійснення заходів, зокрема, з мінімізації та ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій, евакуації населення, надання екстреної медичної допомоги у зоні надзвичайної ситуації.

З огляду на це, Комітет зазначив, що центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра внутрішніх справ і який реалізує державну політику у сфері, зокрема, цивільного захисту є Державна служба України з надзвичайних ситуацій (пункт 1 Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій» від 16 грудня 2015 року № 1052 (далі – Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій)).

Комітет звернув увагу на те, що одним з основних завдань Державної служби України з надзвичайних ситуацій є реалізація державної політики з питань організації заходів з евакуації населення, надання центральним та місцевим органам виконавчої влади, суб'єктам господарювання методичної допомоги із зазначених питань (підпункт 12 пункту 4 Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій).

3. Враховуючи наведені положення нормативно-правових актів, з метою забезпечення чіткості, зрозумілості та однозначності положень проекту Постанови, дотримання принципу правової визначеності, як одного із елементів конституційного принципу верховенства права, та основних вимог законодавчої техніки Комітет зазначив, що проект Постанови потребує доопрацювання, а саме:

у назві варто виключити слова «щодо координації реалізації політики захисту прав постраждалих»;

пункту 1 проекту Постанови варто викласти в такій редакції:

«1. Підпункт 1 пункту 4 Постанови Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» від 17 грудня 2024 року № 4152-IX доповнити абзацом шостим такого змісту:

«сприяння координації реалізації державної політики у сфері забезпечення комплексних заходів щодо захисту прав внутрішньо переміщених осіб під час їх евакуації, адаптації, інтеграції, реінтеграції, сприяння поверненню в Україну громадян, які виїхали за кордон внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України».

Враховуючи наведене, Комітет ухвалив висновок на проект Постанови Верховної Ради України «Про внесення зміни до Постанови Верховної Ради України «Про здійснення підготовки деяких питань щодо захисту майнових та немайнових прав внутрішньо переміщених та інших осіб, постраждалих внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України» щодо координації реалізації політики захисту прав постраждалих», внесений

народними депутатами України Фроловим П. В. та іншими (всього 15 підписів) (реєстр. № 13668 від 21.08.2025), і прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України, відповідно до пункту 8 частини четвертої статті 20 та частини третьої статті 138 Регламенту Верховної Ради України, розглянути його з урахуванням редакційних уточнень, зауважень та нової редакції пункту 1 проекту Постанови, викладених у висновку Комітету, та визначитися шляхом голосування щодо цього проекту Постанови.

Співдоповідачем від Комітету на пленарному засіданні Верховної Ради України з цього питання визначено голову Комітету.

Голова Комітету

С. В. КАЛЬЧЕНКО

